

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIV.****Blaj 29 Octomvrie 1904.****Numărul 44.****Proiectul lui Berzeviczy.**

În ședința dietei din 20 a l. c. ministrul de culte și instrucțiunea publică, a prezentat dietei făimosul său proiect privitor la *modificarea învățământului popular*.

Stăm dară în fața unui fapt concret și nu avem să ne îndoim că în scurtă vreme proiectul din chestiune va deveni lege.

Spre a mântui aparița — ne aducem încă aminte că în 20 a lunei Mai a. c. ministrul a convocat o mare anchetă, la care au fost invitați și archiereii noștri, ca să se discute și să se stabilească în definitiv reformele ce a intenționat și intenționează ministrul a le introduce.

Atunci Archiereii noștri au protestat energic în potrița atentatului ce se pune la cale față de esistența națională și confesională a școalelor noastre.

S'a convocat apoi a doua anchetă de învățători în luna lui Iunie, ca învățătorii pe baza praxeii lor pedagogice să se rostească asupra proiectului din punct de vedere pedagogic.

Toate acestea au fost pure formalități rafinate. A ținut ministrul să se presinte lumii ca unul care ține cont și de naționalități, care cere și cercă și părerea lor, atunci când în primul loc de soartea școalelor lor e vorba. Dar totul a fost numai o perfidă fățarnicie. În pustiu au răsunat protestele archiereilor noștri, în pustie și zădarnică au fost legitima indignare a nemaghiarilor din patrie: proiectul de lege prezentat dietei în stilizare definitivă, privitor la naționalități și școalele nemaghiare e cu mult mai aspru ca elaboratul original, care a servit de bază desbaterilor în ancheta de astăvară.

E peste măsură bătătoare la ochi deasa amintire din proiect a „*tendințelor în contra statului*.” Toate pensionările și chestiunile disciplinari a le învățătorilor în jurul acestora să învârtesc, și nu pentru necapacitate în pedagogie și instrucțiune, ci pentru atari

tendințe vor avea să fie suspendați și disciplinați învățătorii noștri în viitor. Un străin care ar ceti acest proiect de lege, și nu ar cunoaște relațiile dela noi, desigur și-ar câștiga convingerea și impresia, că noi nu trăim în un stat pacinic, cu stări normale, ci în un stat revoluționar, unde aproape tot cetățanul e trădător de patrie.

Din momentul când ministrul Berzeviczy a prezentat dietei proiectul său stăm în fața unui fapt concret și implinit de o mare gravitate: *proiectul a obținut aprobarea prealabilă a Regelui* pentru că fără această aprobare nu putea fi prezentat camerei.

Credeam la început că desbaterea acestui proiect va întârzia și devenirea lui lege, va urma poate târziu după ani de zile. Ne-am înșelat însă. Când e vorba de noi de naționalități, de măsuri și legi îndreptate în potrița și spre desnaționalizarea noastră, atunci în dietă nu mai este opoziție.

Era vorba adevă, că opoziția va obstrua pentru proiectul de reformă a desbaterilor din dietă ce vrea a-l introduce Tisza. Și obstrucția parțială a și fost început la desbaterea provizoriului vamal cu Italia. Când însă ministrul Berzeviczy și-a prezentat proiectul său, ca prin minune, toate partidele din opoziție s-au unit declarând, că nu vor prelungi desbaterile prin obstrucție de cât la proiectele lui Tisza, privitoare la schimbarea regulamentului desbaterilor din dietă. Așa provisorul vamal în săptămâna aceasta va fi primit. În săptămâna viitoare va ajunge la desbatere proiectul lui Berzeviczy și desigur va și fi primit fără multe desbateri. Vor răsuna câteva proteste sporadice din partea deputaților sași. Iși va ridica poate cuvântul și vre-un deputat român. Atâta tot — și proiectul va deveni lege.

Comisia încredințată cu studiarea proiectului din chestiune s-a intrunit deja și și-a ales referentul în persoana deputatului Szöcs Pál.

Stăm dar în fața unor grave evenimente. Proiectul desigur împotriva

tuturor protestelor noastre va deveni lege și atunci ce e de făcut?

Preparandiile noastre ajung sub controla statului. În ele istoria, geografia, constituția patriei și limba și literatura maghiară se vor propune ungurește, iar examenul de calificățiune se va face înaintea unei comisiuni de stat, la vre-o preparandie de stat, unde învățătorii noștri vor fi tractați cât se poate de aspru. Involuntar se impune întrebarea că în astfel de împrejurări mai are rost existența și susținerea preparandiilor confesionale — că cu frică și cu cutremur să ne dăm imediat răspunsul nedumerit, că în cazul când noi nu am mai avea și nu ne-am mai forma pe viitor sucrescintă de învățători, ce învățători ar mai propune pe la școalele noastre în viitor: maghiari și jidani de neam și limbă străină? Și ce s-ar alege atunci cu sârmanii copii? cum s-ar nizu învățătorii acestia noi să stârpească din inima lor până și simburile conștiinții că sunt de neam român și de lege românească?

Și apoi după cum pretinde ministrul Berzeviczy să se facă instrucțiunea în școalele populare — aproape exclusiv în limba maghiară, iarăși se ivește chestiunea: oare merită a se mai susține școalele populare cu așa de nesfârșite jertfe din partea poporului credincios, dacă își pierd odată caracterul românesc și confesional, ca apoi tot noi să ne dăm răspunsul și să ne punem înfricoșată întrebare: ce se va alege de neamul nostru și de existența lui etnică, religioasă, când am abzice de școli?

Iată două chestiuni de o vitală importanță ce ni-se impun în față proiectului lui Berzeviczy, și asupra cărora autoritățile noastre bisericești-scolare, chimate sunt a judeca și ași rosti cuvântul, pentru că sunt de o vitală importanță în existența religioasă și etnică a neamului nostru. Nu cunoaștem încă proiectul de lege în întregimea lui, dăm deocamdată în estras dispozițiunile principale referitoare la școlile noastre și deosebirile dintre proiectul de astăvară supus desbaterilor din anchetă și pro-

iectul prezentat dietei, cum le găsim în comunicatul oficios.

* * *

Religiunea în școlile de stat — la dorința forului bisericesc — poate fi propusă afară de limba maghiară și în limba maternă a școlărilor.

Limba instrucțiunii în școlile populare confesionale și private o stabilesc susținătorii școlărilor. Dacă însă în aceste școli sunt înscriși cel puțin 20% elevi maghiari, sau dacă între toți elevii sunt cel puțin 20 elevi maghiari, trebuie folosită și limba maghiară ca limbă de instrucție.

În toate școlile de repetiție limba de propunere e exclusiv maghiară. Unde să capată ajutor de stat trebuie să fie școală de repetiție.

Autoritățile confesionale trebuie să prezinte spre aprobare ministrului planul și manualele de învățământ și ministrul le poate controla că oare nu conțin lucruri cari ar agita la ură în privința patriei și națiunii maghiare.

Delictele disciplinare, cari vatamă interesele de stat, erau pe baza proiectului original judecate exclusiv prin comisiunile administrative. Acum însă ministrul permite autorităților bisericesti respective, să facă cercetare disciplinară contra învățătorilor confesionali și să aducă sentință. Comisiunea administrativă însă e îndreptățită a porni însăși procedura disciplinară, când autoritatea bisericescă aceasta nu ar face-o. Procedura disciplinară are loc și contra învățătorilor penzionați, cari urmează direcție contrară statului cari să vor pedepsi cu detragerea penziei.

În preparandiile confesionale se vor preda ca studii ordinare: limba și literatura

maghiară, istoria, geografia și constituția Ungariei, cel puțin în atâtea oare pe săptămână, în câte se predau în preparandiile de stat.

La orice școală poporală poate funcționa ca învățător numai acela care a dat cu succes examenul de calificare înaintea comisiunii examinătoare de stat și cetățean ungar. Limba examenului de calificare e maghiară și studiile sunt — afară de studiul pedagogiei și instrucțiunii — limba și literatura maghiară, istoria și geografia patriei, constituțiunea, (religia e eliminată dela examenul de calificare). Candidatul, care n'a terminat preparandia de stat, ci altă preparandie, poate da din „studiul instrucțiunii și al educației” examen de calificare și în limba institutului respectiv.

Inspeția peste toate institutele de preparandie o exercită ministrul de instrucție prin inspectorii școlari.

Dacă guvernul află în vr'un institut pedagogic direcție contrară statului, ministrul are dreptul și datorința să pretindă depărtarea dela institut a indivizilor periculoși și chiar să închidă institutul care nu s'ar conforma legii.

A V-a adunare a catolicilor din Ungaria.

În 21 Octombrie s-a deschis în Budapesta Asociațiunea regnicolara a societăților catolice din Ungaria, sub presiunea contelui Zichy János. După celebrarea s. mise s-a dus în un imponent cortaj în sala de ședință. După vorbirea de deschidere a președintelui a vorbit Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu episcopul Lugojului.

Ilustritatea Sa arată în introducere, că recercarea presidentului, de a ține vorbirea aceasta l-a ajuns pe drumul ce l-a avut acum spre Roma. Mult s'a gândit că oare să primească distingerea aceasta — dar pe urmă, considerând scurtimea vremii, a primit, nu cumva prin neprimire să cauzeze congresului ceva daune. A vorbit despre unirea credincioșilor sub scutul unui cap văzut bisericesc — sub Papa. A arătat în termeni generali, că ideile acelea cosmopolite, cari dominează curentul de acum — sunt fără bază, căci numai oamenii plini de credință pot fi oameni buni, pot fi oameni cari își iubesc de aproapele își iubesc țara. Arată, că acei, cari credincioși sunt Stului Scaun Apostolic — sunt credincioși și patriei, căci acestia cunosc o auctoritate mare, care îi învață a iubi tot ce cade în cadrul lor de fericire. Nu trebuie să ne temem de creștinism, căci creștinii știu, că ce este a cesarului trebuie date cesarului — iară ce e alui Dumnezeu — lui Dumnezeu. La sfârșitul vorbirii îndeamnă pe ascultători a ține tare la credință — căci numai prin aceasta ne putem câștiga fericire atât aici pe pământ, cât și în cer. Vorbirea a fost ascultată cu mare atențiune — și pe episcop l-au felicitat din toate părțile.

După amiază a vorbit Boromisza Tibor prelat papal asupra afacerii reuniunilor catolice și asupra necesității de asociere. Strângerea rândurilor din partea catolicilor să supune cu atât mai vârtos acumă când sunt atacați din partea dușmanilor cu puteri unite, deci și ei numai cu puteri unite să pot și trebuie să se apere. Zémán Jenő a atacat presa liberală, care prin scrierile ei imorale cauzează atâtea stricăciune. Insista să se țină aceste adunări și în alte orașe ale țării și să nu să țină numai tot în Budapesta

FEUILLETON.

GERȘITORUL.

de Guy de Teramond.

Se crepă de ziuă. Lumina debilă se strecura prin fereștile mari ale clubului, când contele Sergiu de Saint-Ubric ieși în stradă. Portarul se îmbie cu cea mai mare servilitate a striga pe vre-nnul din birjarii cei mai de aproape dar contele nu se învol și ridicându-și gulerul paltonului, porni pe bulevardele pustii.

Capul îi suna și vinele tâmpelor îi erau umflate. Vântul răcoritor de dimineața îi lovi fruntea și cugetele-i tulburi i-se risipiră.

Se deșteptă cu desăvârșire.

Așa dar s'a isprăvit cu toate — e nimic.

Din averea-i colosală nu i-a rămas nimic.

Din munificența unchiului său mort, primea douăzeci de napoleoni lunar, pe cari îi liquidă la prima fiecărui luni notariul comunei.

De azi înainte era avizat a trăi din această sumă bagatelă.

În decurs de patru ani pierdă averea întreagă. Fusesă jucător pasionat și cărțile acelea fără suflet îl lăntuiră de ele, îi luară, par'că mințile până ce îl stoarseră, îl nimiciră.

Voia să fugă de demonul jocului și își cauta alte distracții.

Își cumpără cai scumpi, începă a cerceta des balurile, petrecerile și societatea pretinelor și a pretinilor săi.

Sfârșitul însă a fost tot acela, că se întoarsă la prima-i plăcere, la jocul de cărți și pierdă, într'una pierdă...

Acum înainta cu pași șovăitori pe lângă uriașele palate, mucedă par'că de răutătea vremii și se cugeta la aceea, cât de pustie, cât de tristă îi va fi de acum viața. Îl inspăimântă gândul lipsei ce-l amenința și simțea par'că cum îl sugrumă de gât, cu degetele-i puternice.

Îi pără rău, că s'a aruncat cu atâtea neprecugetare în peirea lui și involuntar îi apar dinaintea ochilor chipul chiliei de joc învăluită în fum, pretinii însătați după bani, grămada cea mare de bani colo în mijlocul mesii...

Cum își reamintea amarele suveniri ale trecutului, deodată aude la spate o voce debilă, aproape cărăitoare:

— Iubite domnule... mă rog frumos... de ieri nu am mâncat nimic și... tare mi-e foame!...

Contele se întoarsă, instinctive își pusă monoculul la ochi și începă a măsura din creștet până în tălpi, pe cerșitorul zdrențos care își întindea tremurând mâna în spre el.

Putea fi un bărbat de vre-o patruzeci de ani, cu fața debilă și palidă. Părul îi era în disordine și murdar, capul acoperit de-o pălărie veche și turtită.

Sergiu scutură a lene din umeri și plecă mai depart.

— Mă rog domnule... aibi milă de mine... și-mi dă cât de puținică elemozină...

— Lasă-mă în pace!

Cerșitorul însă nu se retrase ci continuă cu cererile lui:

Domnule... sunt doctor juris și... în urma unor împrejurări rele materiale m'a ajuns toate loviturile sortii... Soția mea și-a pierdut lumina ochilor... mama e pe patul de moarte... și patru băieți mici...

Sergiu replică cu mânie:

— Ți-am spus odată, să mă lași în pace!

Pe cerșitor însă nici cuvintele acestea de stricteță respingătoare nu-l scoaseră din paciință și începă a-să plânge mai departe!

— Mi-e rușine, că sunt silit a cerși și Dta, domnule, așa cred că nu mă vei îndruma atât de rece... doară D-ta ești om bogat și cu avere!

Sergiu se oprî deodată și zisă în ton batjocoritor:

— Bogat! Așa? Întreaga-mi avere din care trebuie să trăiesc, nu face mai mult de douăzeci napoleoni lunar.

... De ce nu ai venit ieri? Ieri dispuneam încă de cincizeci de mii de franci, D-ta crezi că-s bogat pentrucă mi-e pălăria nouă? Te înșeli pretine, căci pălăria aceasta nouă încă nu-e plătită.

Te miri, că paltonul mi-e modern?

Cerșitorul dejaba a trimis ieri nota. Sau doară ghețele de lac îți bat întru atâtea la ochi? Sărmanul păpușar nu va primi nici-odată prețul lor! Încă nici locuința nu mi-o poți invidia, căci creditorii și esecutorii, mă pândesc deja la poartă și-mi vor duce tot mobilierul.

Sunt contele Sergiu de Saint Ulric. Titlul de nobil mi-se deduce din secolul al XIII-lea.

Marchizi, principii și baroni am rude. Eu însumi scriam pe hârtie împodobită cu coroana

Vorbitorul spune, că în anul prim averea asocierii a fost de 10,725'85 cor. pe când la *socialiști* singur fondul de agitare e de 18 mii cor. După aceasta adunarea generală a ales iar pe Zicky J. de președinte. Tot după amiază și-a ținut adunarea generală și reuniunea regnicolară maghiară Cecilia sub presidența canonicului Bojosich Mihály. La 6 oare Zichy János anunță sosirea răspunsului regal la depeșa de omaj trimisă înainte de amiază. A vorbit după aceea Mayer Bela despre rolul femeii în societate. Zichy Aladár a vorbit despre importanța asociațiilor Dr. Prohaszka vorbit despre activitatea socială a catolicilor. Dr. Mihályfi Aron a vorbit despre autonomia catolică. Dr. Andor J. a vorbit cum trebuie să ne apărăm contra literaturii imorale.

S-a ținut apoi ședință festivă în onoarea Imaculatei. A prezidat episcopul Majláth Gusztav. Tot el a vorbit într-un chip de tot frumos despre Preacurata Vergură Maria. S-a ținut și congresul lucrătorilor sociali creștini.

CORESPONDINȚE. DE LA BUDAPESTA.

— Sărbătoare în Seminarul central. —

Budapesta, luna lui Oct.

În Seminarul central din Budapesta a fost azi pentru biserica noastră românească unită o sărbătoare de mare însemnătate. Prea Sfinția Sa episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu a ordinar întru lectori pe clericul *Silviu Pascu*, din diecesa Lugojului și pe clericii din diecesa Orăziimari: *Petru Hetco* și *Victor Pop*. Superioritatea Seminarului a făcut înaltului oaspe

o primire festivă rară, de cari primiri nu au mai avut parte până acum episcopii noștri în Budapesta. Când Ilustritatea Sa a ajuns în Seminar însoțit de Clarissimul Dn. Dr. Iosif Siegescu profesor-preot a fost întâmpinat la poartă de superioritatea Seminarului în fruntea clerului tinăr. Conducătorul a fost în locuința rectorului, de unde a pornit în capela de gală a Seminarului — unde a fost primit de preotul Dr. Iosif Siegescu în fruntea teologilor români predându-i crucea spre sărutare. După sfârșirea rugăciunii s'a început conferirea lectoratului. Episcopul a ținut și o vorbire către acești noi ordinați — arătând în termeni scurți însemnătatea zilei de astăzi. Slujba dumnezească a sevărsit-o însuși episcopul cu Dr. Iosif Siegescu laolaltă. După liturgie s'a dat în Seminar în onoarea ilustrului episcop un prânz festiv. — sub care rectorul Seminarului îi mulțumește înaltului oaspe, că i-a învrednicit cu prezența-i înaltă la acest prânz și îi roagă ca și în venitor să fie tot cu această bunăvoință față de acest Seminar central. Ilustritatea Sa răspunzând mulțumește de primirea aceasta neașteptată — și primirea aceasta nu o consideră ca primire făcută special persoanei sale, ci o consideră ca o primire făcută bisericii greco-catolice a cărei slujbaş este dânsul. E fericit — zice — căci vede, că creșterea tinerimii noastre, a florilor tuturor dieceselor, e pusă în mâni așa bune, în mâni la astfel de bărbați — a căror cultură, și învățatura e garantă, că tinerii cari vor eși din acest Seminar străluci-vor înaintea oamenilor, pe cum strălucește în țară acest mare și renumit Seminar. Vorbirea episcopului a avut un efect nespus de mare — toți cei de față, între alții episcopii Károly și Wolafca grăbitus'au a felicita pe preainaltul oaspe.

— Aici locnese... Ca să nu poți zice, că ai făcut dejaba, o cale atât de lungă: iată aici, ține, aceștia mi-s toți banii!

Și seoașă din buzunarul vestei un sou (ban) și-l dădu însoțitorului său.

Cerșitorul arată o față de tot neîndestulită și refuză a primi neînsemnata piesă.

Băgă mâna în buzunar și scoțând portmoneul, zise — într-un ton ironic, însă cu oare care modestie:

— Permiți-mi domnule conte, să-ți ofer douăzeci de franci?

tradusă de: *B. O. Colceriu*.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Lewis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu**. Studiu critic —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericii rom. de C. Auner —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. —12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan —16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe** ale lumii de Nicu —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5-80 cor. în loc 8-14 cor.

Ilustritatea Sa de aci a plecat Lunila Oradea-mare spre a visita pe episcopul Radu de unde apoi se va reîntoarce la reședința sa.

Peștanul.

SCRISOARE DIN VIENA.

— Iubileul lui Lueger. —

— 24 Octomvie 1904.

Dr. *Carol Lueger*, s-a născut în 1844, Octomvie 24, în această zi el intră în anul al 60-lea al vieții sale. Numai cel ce a fost în zilele acestea în Viena poate cunoaște dragostea cea mare, ce o întâmpină Lueger aici. Deja dela începutul lunii acesteia s-au început serbările aniversare, și toate clasele de oameni, de jos până la episcopi, principi și archiducese, și-au ținut de datorință să felicite pe bărbatul jubilar. Să-mi fie permis a spune în câte-va vorbe, ce a făcut Lueger.

El e deputat de mai multă vreme, și ca atare e spiritul partidei creștine-sociale, carea e mândră de el. Scopul partidei acesteia e eliberarea patriei din mâinile jidanilor — preste tot, și în specie a popoului din ghiarele social-democrației. *Lueger* e mare credincios și ostaș sdravân în lupta aceasta, cel puțin aceasta o putem deduce mai ales din faptul, că pe când toată Viena se împodobește cu steaguri, jidanii nu se gândesc la aceasta de loc, ba în 4 trăsuri — după cum am băgat de seamă — cutrieră părțile mai principale ale capitalei, și scrutează pe aderenții lui *Lueger*. Numai jidanii au făcut pe Unguri să se mănîe așa foc pe *Lueger*, căci ei în Ungaria au toată puterea, și apoi dacă spiritul lui *Lueger* va stăpâni în Pesta și în parlamentul maghiar, multe gazete „ungurești“ și „mulți unguri“ vor trebui să zică Ungariei „salem aleicum.“ Las că, după cum a zis *Kikeriki*, *Lueger* nu e numai doctor în drepturi, ci și în medicină, ce e drept fără diplomă, dar de fapt e, căci calcă chiar pe ochiul de găină, și la Unguri.

El are curajul unui tribun, istețimea unui politic, inima bună a unui cărmuitor, și calitățile acestea îl ridică mult peste miniștri și-i fac, ca după Împăratul el să fie cel mai iubit și mai popular în patria sa. Nu e fălos de loc, din contră e cel mai condescendent. Vorbește cu drag și cu cel mai simplu cetățean, care se duce totdeauna cu încredere la Burgärmaistăr-ul lui fie în năcaz, fie în voie bună, poate să-l cheme la nuntă, și *Lueger* dacă are vreme, nici când nu refuză invitarea.

Ce a făcut el pentru Viena, nu se poate înșira așa iute! Mai înainte de toate el a fost și e un creștin exemplar, și mai ales cu aceasta a stors el iubirea creștinilor. Din aceasta au provenit toate faptele lui, până chiar și ura față de jidovi.

A făcut parcuri, cari în istoria orașelor au mare însemnătate. Pesta e oraș mare, și mii și milioane spesează pe an pentru igienă, toate spesele acestea nu-s vrednice doi bănuți, căci fine finaliter numai tot mai mult se strică aerul și sănătatea, pe când în Viena parcurile fac să fie un aer plăcut și curat. A făcut azil pentru cei săraci și lipsiți. A zdrobit puterea jidovilor, mai ales

de conte... M-a costat 50 de mii de franci, căci prin lux și risipă voiam să atrag atențiunea lumii asupra mea și din toate acestea am rămas cu patru sute de franci. Cu aceștia nici chiria nu o pot plăti... Și încă mă țin de om bogat? Nu am nici un filer acum și trebuie să aștept încă douăsprezece zile, până îmi trimite notarul banii!

Cerșitorul nu se putu reține și suspină cu voace înaltă:

— Oh, cât de bogat ași fi eu, să am patru sute de franci!...

— Bogat ești Dta și afară de aceasta! zise cu năcaz contele. Înainte de toate ai ocupațiune, care îți aduce venit, cerșești și de nu mă înșel, te pricepi esecient a seduce pe oamenii lesne crezători.

În fiecare noapte te postezi colo dinaintea clubului și pândești pe aceia cari se reîntorc cu câștig acasă, apoi le spui istoria-ți tristă. Acela, care a câștigat în joc, nu te respinge, ci îți dă elemozină bogată. Și Dta prietine nu flămânzești: petele acelea palide de pe față is văpsite cu multă artă. Vestimentele încă îți sunt ocazionale, ca se înmoi cu ele inimile celor miloși. Acasă abunăsămă că dispui de-o grămadă de costume moderne. — Soția-ți sigur că e bună economă și te așteaptă cu mâncare caldă, când te reîntoreai acasă. Iar Dta câștigi la zi 25—30 de franci. Depui banii în cassă și la tot cazul o să dai zestre bogată fetelor Dumnitale. Natural, că pe cale normală, în mod cinstit ai fi putut trăi numai sărăcește, dar astfel câștigi avere! Dta prietine, nici nu ești bogat, fără milionar, da milionar!

Contele se opri dinaintea unei porți, unde îl urmă și cerșitorul.

în cârmuirea Vienei și în dietă. Spun oamenii, că înainte de ce a venit Lueger la putere puția Viena de jidani, impiegați în slujbe orașenești, și inscripțiile hebreesti te făceau să te crezi în Palestina. Astăzi s-a sfârșit gloria fiilor lui Israel, și li-e frică, ba la unii li-e și rușine să spună, că-s jidani. Și apoi încă un lucru, ce anume îl amintesc la urmă, ca să se încrește mai bine: Onorariul primariului din Viena e 24.000 floreni, din aceștia *Lueger* în tot anul 12.000 floreni îi lasă în casa orașului, să-i împărță senatul spre scopuri de binefacere.

Vrednic e deci bărbatul acesta să i-se aducă laudă. Și i-au și adus episcopi, arhiducese, senatori, deputați, preoți, profesori. Primit-a deputați din München, din țările Austriei, din Franța, și Italia a primit gratulări, chiar și un Român Dr. Alexandru de Vajda Voevod l'a felicitat. Gazetele Vieneze creștine au apărut în numere festive, mai frumos a fost *Deutsches Volksblatt*, jurnalul partidei lui Lueger, care pe lângă celea 70 de pagini a mai dat cetitorilor săi un album pe hârtie velină, cu scrieri și tablouri. *Kikeriki* a apărut într'un număr de tot estins, și așa au apărut și celelalte ziare creștine.

Aderenții lui Lueger au plănuț să facă un conduct cu torțe, poliția — în cazul acesta trăgându-și originea dela politică — a oprit conductul pe baza, că s'ar putea naște turburări, cari n'ar fi în stare să le oprească toată forța ei. Mai bine zis, social-democrația s'a îngrijit de nimicirea planului. Ea a aranjat o demonstrație, al cărei nume a fost Lumpenpromenade, pus în botezul ei administrat de jidanul trântit în Favoriten, Dr. Victor Adler. Între „Limpen“ aceștia văzutam tot ce are Viena mai slab, am văzut o expoziție de multă valoare.

Ziua proprie de praznic n'a fost conturbată, căci „Sozi“ n'au putut străbate în lăcașurile de sârbătoare. S'a ținut liturgie solemnă în „Votivkirche.“ unde au venit domni și doamne în 1200 de trăsuri. De aici s'au dus onorații în Rathaus, care era împodobit cu chipuri de alți *Lueger*, printre flori. Aici a vorbit mai întâiu deputatul social creștin, prințul Alois *Liechtenberg*, care arată între alte isprăvi de ale lui Lueger mai ales învingerea, în urmă căreia în senatul comunal al Vienei creștinii dau tonul. Dr. *Weiskirchner* predă lui Lueger un libel cu 341 mii de coroane, numit *fundatiunea Lueger*, ca acesta să o destineze spre orice scop, dar așa, că ea să nu piară nici când, ci să fie aere perenior. *Lueger* o destinează meseriașilor vienezi săraci. Totodată mulțamește Vienezilor de manifestarea aceasta a dragostei, și promite ca sub scutul și ajutorul Celui de sus să isprăvească ce va mai putea, promițând totdeauna credință steagului sub care a jurat. Au mai vorbit mulți și i s'au făcut multe cadouri. Dar acestea le las afară.

Încheiu cu vorbele Dnului Alexandru de Vajda Voevod: Mulți ani fericiți să trăiți domnule Dr. Lueger!

Iob.

SFINȚIRE DE ȘCOALĂ.

Sânjacobul-de-câmpie 13 Oct. n.

Poporul credincios din Sânjacobul de câmpie (mic la număr abia 100 familii) cu

multă strădanie se luptă pentru ași implini datorința față de Dumnezeu, față de neamul său și față de riguroasa lege prezentă.

Așa abia în anul 1902 a solvit 400 c. pentru cumpărarea internului și caselor parohiale se întâlnește că acești bani i-a solvit numai din repartițiune, și tot în același an la indemnul bunului sfătuitor și energicului Dn. preot Augustin Lazar s'a hotărât ași edifica o școală nouă corăspunzătoare legilor vigente de azi, pentru care scop au și proiectat o repartițiune de 200 coroane, și vectura, cu care s-a și lucrat până la sfârșitul lunii lui Octombrie 1903. banii repartiți s'au isprăvit însă și școala mult dorită de abia era jumătate edificată.

Acum ce e de făcut? umblat-am în dreapta și în stânga, dar puțină mângâiere, pe urmă preotul M. On. Dn. Augustin Lazar și-a luat inima în dinți, și a mai riscat Dsa încă 800 coroane din al său propriu, o sumă destul de mare în raport cu familia dânsului, — și așa cu mare năcaz, dar spre bucuria de obște s'a isprăvit edificarea școalei, cu toate celea de lipsă și toate în nou, pe care după terminare, au și înșinuat-o Dlui proto-preotore din Turda Erdély Elemér, spre înșinuirea mai înaltă ca să se aprobeze.

Aceasta s-a întâmplat deja prin luna lui August, și mulțumită lui Dumnezeu căci în 23 Sept. a. c. au și eșit afară comisiunea din partea guvernului, și spre ceea mai mare îndestulare au aprobat-o, cu acel mandat ca numai decât să se și înceapă instrucțiunea.

Așa cu grabă s'a și dat de știre popoului că în Dumineca viitoare va fi sfințirea școalei.

Cu multă dragoste așteptam cu toții acelea momente ferice care după Dumnezeu au și șosit.

Așa în 2 Oct. anul curent biserica era plină de oameni cu fețe vesele, cari cu cea mai mare pietate au ascultat serviciul divin, și după ce s'a finit li-s'a spus încă odată că vom merge în școală spre sevârșirea feștaniei sau sfințirea școalei, după cari voioșii românași din Sânjacobul de câmpie au format două coloane printre cari mergeau M. On. Dn. preot îmbrăcat în ornate bisericesti apoi învățătorul cu cornul de adulți premergându-le praporii și luminările aprinse.

Ajunși în școală din nou cu cea mai mare pietate am ascultat s. slujbă și ne-am botezat.

Apoi a urmat frumoasa vorbire a Dlui preot despre înșămătatea școalei, foloasele ei, și ținerea strânsi către școală, ca și către un focalar din care numai lumină și iar lumină putem dobândi.

Șiroaie de lacrimi vedeai pe fețele românilor la mădușoasă vorbire a iubitelui nostru preot.

După cari reîntorcând la s. biserică cu inimile liniștite ne-am dus pe la casele noastre, mulțumind mai întâiu lui Dumnezeu, apoi bravului și energicului nostru preot, dorindu-i viață îndelungată, și cerând dela Dumnezeu să răsplătească înșutit ceea ce pentru noi și școala noastră a făcut!

Curatoratul bisericesc.

REVISTE.

Anglia. Era cât pe aci, ca flăcările războiului din estremul orient să incendieze și Europa. Flota rusă din marea baltică, la trecere pe lângă Anglia s'a întâlnit cu flotila de pescărit engleză și a descărcat asupra-i, cufundând câteva năi, omorând pe un căpitan și răbind mai mulți marinari. După unele ziare numărul morților, ar fi mai mare, ceea ce esplică tonul aspru al ziarelor engleze, care cer satisfacția cea mai deplină, eventual trimiterea ultimatului. Telegramele soșite azi, anunță că țarul a cerut telegrafice scuze pentru această violare a dreptului internațional și contele Lambsdorf a rămas să statorească cu ambasadorul Angliei la Petersburg suma de despăgubire. Dar și până la complanarea definitivă a incidentului, admiralitatea engleză a chemat sub arme 25 mii din rezerva marinei și a dispus flotei din Mediterană să se concentreze la Gibraltar. Se zice, că flota baltică a tras asupra pescarilor de frică, căci li era teamă că sunt năi japoneze. . . .

Amânare.

Adunarea generală a „*Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj*“ convocată pe ziua de 30 Octomvrie a. c., din cauze neprevăzute, se amână.

Blaj în 27 Octomvrie 1904.

Elena Nestor
presidentă.

Dr. A. Chetianu
secretar.

Cătră P. T. Abonenți.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Știri personale. Ilustr. Sa Dr. Vasile Hossu, Episcopul Lugojului, a fost primit Lunia trecută în audiență la Majestatea Sa în Budapesta. Dela Pesta Ilustr. Sa a plecat la Oradea-mare și de acolo va reîntoarce la reședință.

Din Archidieceasă. Joi în 27 au fost ordinați ca diaconi și Duminecă în 30 crt. vor fi chirotoniți într'u preoți clericii absolvenți: *Octavian Prie*, profesor gim-

nasial, *Vasile Suciu*, prefect la tipografia seminarială *Dr. Alex. Nicolescu*, practicant la oficiul arhidiecezan. *Victor Gergely*, cooperator parochial în Ghimeș (districul Giurgiu) *Francisc Boțan*, dispus cooperator parochial în Bărăbanț (districul Albajulia) *Aug. Cioban*, dispus admin. parochial în Börd (districul Ernot) *Ioan Boldor și Ioan Irimieș*, disponibili. — On. *Sever Frățilă*, preot neochirotonit, a fost numit administrator parochial în Bologa, distr. Moriaca.

Hymen. *Iuliu Grama*, cleric abs. și *Virginia N. Tat*, invită la serbarea cununiei lor, carea se va ține în 6 Noiembrie st. n. Duminecă la 3 oare p. m. în biserică gr-cat. din Sânger.

Prima rândunică. A sosit deja cea dintâi rândunică în literatura calendaristică, e: „*Căldindarul Poporului*”, care apare acum în al XX an, are 136 pag. prețul e tot cel vechin. În frunte are portretul lui Ștefan cel Mare și în partea literară mai mulți artiști, cari se ocupă cu viteazul Domn, aniversarea a 400 a morții căruia am sărbătorit-o în vara trecută.

Congresul contra publicațiilor imorale și-a ținut anul acesta ședințele în Köln. Cu acest prilej s'a constatat cu bucurie, că cele mai multe state au adus legi nu numai contra publicațiilor imorale, ci și contra celor indecente. În Germania de pildă, trei procuratori sunt încredințați cu aceea, ca să urmărească cu atențiune cărțile și ilustrațiile cari intră ori ies din țară. Resultatul dobândit arată, că după Franța, din Ungaria se spedează în Germania celea mai multe scrieri pornografice.

Distracție. Între noutățile unui ziar, cetim, că între cei propuși pentru a primi anul acesta marele premiu Nobel, va fi și „profesorul Koch din Berlin, care a inventat baccilul tuberculozei.” E greu de crezut, că comisia de premiare să fie așa de entusiasmată pentru tuberculosă, cât să conferească premiu, celui ce a inventat baccilul acestei teribile boale. Mai bine îi dădea, pace să nu-l mai inventeze! — Tot așa urme de distracție aflăm în o foaie în care se spune, că „în ședința sa de Luni capitul arhidiecezan gr.-cat. din Blaj” etc. E vorba de memorandumul contra proiectului Berzeviczy. Noi am scris în nr. 42 că la începutul acestei luni consistorul... ș. m. d. Știrea a fost tradusă în un ziar maghiar, în întâlesul, că în ședința de Luni capitul, a făcut memorandumul. Ziarul românesc a luat știrea din ziarul unguresc, care se vede, că li stă mai aproape, de cât noi, cari am dat notița înainte cu zile.

Pentru arși din Câmpeni. Am primit dela *Clericii* din Seminarul de aci cor. 24. dela N. N. cor. 1. — Suma banilor spedați la adresa noastră e de cor. 46.62.

Constituire. Societatea „*Petru Maior*”, din Budapesta s'a constituit pe anul școlastic 1904/5 în chipul următor: President: *Ioan Cristian*, st. în med. vicepresident: *Traian German*, abs. de teol. st. în filoz. Secretar: *Leo Bohățel*, stud. techn. Cassar: *Mihailu Șerban*, stud. în filoz. Controlor: *Danil Vasu*, stud. în drept. Notar: *Ioan Filipciuc*, stud. în med. Bibliotecar: *Petru Groza*, stud. în drept. Vas. Cupu, stud. în drept. Econom: *Adam Iancu*, stud. în med. Comisia literară: President: *Ioan Montani*, stud. în drept. Referent: *Pompil Nistor*, stud. în med. *Traian German*, abs. de teol. stud. în filoz. *Constantin Bucșan*, stud. în drept. Vas. Stanciu, stud. în filoz. *Ioan Tibil*, stud. în drept. *Vasile Vlaicu*, stud. în filoz. Comisia supraveghetoare: *Vasile Neguș*, stud. în filoz. *Traian Iarca*, stud. în med. veter., *Samson Criscu*, stud. în filoz.

Asigurați-ve la institutele din patrie! Împărtașim după „*Revista economică*” următoarea notiță asupra asigurărilor de viață. Vorbind de reclamele grozave ce-și fac societățile de asigurare americane, un ziar englez scrie, că: „reclamele acestea nu pot avea asupra noastră alt efect, decât acela, că ne vor întări în convingerea că asigurarea e un lucru bun. Dar această convin-

gere ne va îndemna cu atât mai mult, ca să mergem la o societate din patrie, care puțin își bate capul, că este „uriasă” sau este „mică,” ci caută să fie bine fondată, să se administreze estin și să-și satisfacă clientela, cât se poate mai bine.”

Congregația comitatului Alba-Infer. în ședința din 11 crt. a hotărât, că alegerea de membrii municipali pe anul ciclul 1905—1910 se vor face în 14 Nov. Dintre toți presidenții comisiunilor electorale, numai pentru cercul Blajului e esmis un român: canonicul *Dr. Isidor Marcu*. Ar fi bine credem noi, ca frunzații români din acest comitat, să se intereseze de aceste alegeri. — Tot atunci a adus un regulament, prin care copiilor mai tineri de 15 ani li-se oprește cercetarea crișmelor. În aceeași adunare a desființat cercul pretorial al Sângătinului, mutând reședința pretorială dela Conța la Vizocna. (poate pentrucă e la marginea comitatului).

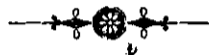
Apariții triste. Primim următoarele șire: În 25 Septembrie dl. învățător V. Trimbițaș din Bilbor a primit în școală o trupă de comedianaș ambulantispre a face producțiuni. Membrii comitetului bisericesc școl. mergând la dumnialui să-l întrebe, că cu a cui știrea a primit comedia în școală? domnul învățător, a tras cu revolverul asupra lor, — rânind pe doi indivizi. Membrii comitetului bisericesc școlastic de aceasta faptă a dlui învățător s-a revoltat, și a doua zi în 26 Septembrie, au sigilat sala de propunere, să nu mai intre dl învățător acolo. E foarte regretabil, când învățătorii noștri își uită așa mult de sine și se pun în conflict cu sentimentul datorinții.

De pe lângă Reghin. Ni se comunică următorul lucru disgnstător: *On. Dle redactor* vă rog a da la lumină și aceste puține șire, cari vor arăta unde au ajuns unii dintre preoții noștri, cari în loc de a cultiva poporul în privința religioasă desvoaltă superstițiunea, care de altcun încă e destul de înrădăcinată în el. Căci e lucru ne mai pomenit și revoltător, ca un preot, care e chemat să edifice religiozitatea în credincioși, să se coboare de pe nivelul acela sublim al preoției la lucruri băbești, folosindu-se spre acest scop de mijloacele sfinte al instituțiilor bisericesti. Faptul disgnstător și revoltător e următorul: Pe o nefericită femeie o chinuște grozav *pelagra* și venind medicul A. C. din R. i-a prescriș medicină, dar oamenii țărani, ca oameni superstițioși nu s'au îndestulit numai cu sfaturile medicului, ci au mers la preotul I. C. din A. care e în veste de „popă minunat” — căci știe stoaarce poporul bine — să-l întrebe ce e cu femeia respectivă? Iar el ca om isteț se folosește de atari apucături ca oraculele romane, ca să-și poată întoarce chepenegul de unde bate vântul, iar el să nu rămână de minciună la nici un cas, și așa banii să-i stoarcă de pe pielea sârmanilor oameni năcăjiți. Deschide Pravila (care carte oamenii nu o cunosc, și engetă că e cartea ursitei, sau o carte de boscoane, s'au știe Dumnezeu ce!) și de acolo le cetește, că nrsită îi este că are să moară la noapte pela oarele 12 și de ținutura carea va face-o dânsa, se va cutrămura casa întreagă, căci e „făcătura” ceea ce o chinuște așa grozav și are lipsă ca „să-i desfacă” și spre acest scop are lipsă popa de o cămeșă de a femeii pe care să facă „desfăcătura,” nelipsind însă nici paralele cari îi compet pentru „desfăcătura.” Oamenii îi duc cămeșă și-i roagă ca în rândul prim să-i facă o slujbă. (să celebreze o liturgie pentru ea) dar el zice că nu e de lipsă, (căci capătă mai puține parale), ci numai „desfăcătura” făcută pe cămeșă îi trebuie. Face desfăcătura pe cămeșă și le-o dă înapoi, ca să o ea pe dânsa, căci e de leac. Urmare înfricării morții a fost, că oamenii căseni s'au spăriat înainte, așa că în morbul acela greun au lăsat pe sârmana femeie acolo, și așa oameni străini au trebuit să stea lângă dânsa. — Credem că autoritatea supremă ar trebui să pedepsească astfel de fapte.

Neolog. † Primim următoarele șire: Duminecă în 16 l. c. am petrecut la cele eterne pe vrednicul, dar în viața aceasta nefericitul preot al Șteului *Corneliu Iubaș*. E de prisos să amintesc cunoștințele, talentul și meritele acestui preot, carele — după cum între lacrimi s'a exprimat *Dr. I. Radu*, vicarul Hațegului în panegiricul ținut la înmormântarea săvârșită împreună cu zece preoți — „a fost cel dintâin dintre cei dintâi preoți din aceste părți.” Dar un mărăgărit aruncat în tină se pierde, astfel s'a pierdut el aruncat de soarte în o parochie debilă și ascusă, s'a stins s'a entropit ca o sămânță căzută în spini. Dacă înainte de aceasta cu câțiva ani, acest mărăgărit se încadra în un loc mai demn, cu strălucirea frumșetii sale ne-ar fi încântat. Așa? O ambiție desconsiderată, un talent neprețuit s'a prefăcut în o apatie demoralizătoare, un diamant ars în foc se prefăce în cărbune de rând. O, barem lacrămile vărsate de ar mângăia sufletele celor rămași, ele sunt testimoniu cel mai sincer al iubirii ce au simțit-o față de el, cei ce l-au cunoscut.

† *Teodor Mateiu*, preot în Craiafalăul de Cămpie (distr. Fărăgău) după îndelungate suferințe a repausat la 26 crt. în al 59 an al etății și 32 al preoției.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunii.

Iob. Acum deocamdată nu, poate mai târziu. *Unde-i fericirea?* originală ori traducere? în cazul ultim, comunicați-ne autorul.

edam. E prea personlă, pentru cetitori n'are interes, i-am transpus'o celui, pe care-l privește, și mulțumește.

„*Un centralist.*” A sosit prea târziu. Poate de altădată vei fi mai norocos.

A V I S.

Aduc la cunoștința O. P. din Blaj și jur, că pe un timp scurt mi-am început praxa de dentist. — Pregătesc tot ceea ce cade în resortul acestui fach.

Având în vedere, că eu voiu sta puțin timp în Blaj, vă rog a Vă adresa cat să poate de grabnic stând cu drag la îndemână în ori ce timp. — Locuința în Hotel „Univers.”

Cu stimă:

Adolf Weisz,
dentist.

A. Prohászka,
dentist specialist.

(42) 1—1

CALENDARUL

UXIRII

pe anul 1905 e sub presă și în curând va apărea. — Calendarul din acest an va întrece cu mult pe celealalte. Asupra lui vom reveni.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

I.

În satul „Cârligata“ era pe la anul 187 o părechie de oameni tineri abia de 3 ani căsătoriți.

Bărbatul era un om spătos, înalt, cu cu o frunte lată, ochi căprui, iar soția lui o femeie de statură mijlocie, cu ochi vineți, păr castaniu, și cu fața albă, mai albă ca spuma laptelui.

Numele bărbatului era Vlăjk Macarie, iar a femeii Prunian Saveta.

Această părechie era cinstită și iubită în tot satul, pentru că erau oameni cu frica lui Dumnezeu, cu credință și dragoste unul către altul.

Nu era zi de sărbătoare ori duminică în care ei să nu caute casa Dlui și rar se duceau acolo fără jertfă; nu se apucau de nici un lucru fără de a cere mai întâi ajutorul lui Dumnezeu prin câte o s. liturgie.

În fiecare zi îngenuchiati lângă olaltă își îndeplineau rugăciunile zilnice, ca și 2 copilași nevinovați.

Într-o sară după sfârșitul rugăciunilor obicinuite Saveta ridică ochii drept în ochii bărbatului, apoi îi plecă cu sfiala verguriei și zise scumpul meu soț „am să-ți spun o veste dorită, eu am să fiu mamă.“

„În adevăr dragă mă bucur mult de vestea aceasta“ răspunsă bărbatul său îmbrățișându-o cu drag, „pentru că de mult aștept acea clipită măreață care să unească iubirea noastră prin farmecul nespun, ce e în acel cuvânt, că suntem părinți, pentru că copiii, ca fructul dragostii părintești împreună părinții într-o ființă nedespărțită, în ei se întrupează dragostea lor pentru vecie.

„Și eu mă bucur scumpul meu soț“ zise ea, „dar mă simțesc și foarte îngrijată, căci pentru o femeie cu pricepere nu-i lucru ușor a purta grije de un copil, a forma un om pentru viață. De aceea zi și noapte mă gândesc cum ași putea mai bine împlini datorința ce o am față de această odraslă, ce odată voui avea să o dau lumii.“

„Îngrijirea ta scumpă e bună, dar pentru aceea nu-i iertat să treci marginile cu îngrijirea, căci în toate lucrurile Dumnezeu ne stă în ajutor, el nici de tine nu va uita. Silește-te numai a face acelea, ce cere Dumnezeu dela o femeie în stare binecuvântată.“

„Așa e dragul meu, dar oare pot să o fac eu aceasta fără ajutorul tău?“

„Nu dragă, dar eu încă nu voui uita de datorința mea, voui îngriji să nute năcăjesc prin mânie și supărare, îți voui sta întru ajutor, ca să-ți poți înălța sufletul prin gândiri cerești la Dumnezeu, și mă voui ruga dimpreună cu tine.“

„Bine scumpul meu! Așa să fie! Să ne silim amândoi ca rodul dragostei noastre, să fie fructul evlaviei noastre, fructul iubirii noastre față cu Dumnezeu.“

II.

La 9 luni Saveta născu o fetiță fragedă în care era intrupat tot ce aveau frumos părinții ei. După câteva zile o botezară

punându-i numele Oniță, iar la 40 de zile o duseră în biserică spre a o închina lui Dumnezeu.

Această fetiță era acum fericirea părinților.

Dar fericirea pământească e înșelătoare și nestatornică, când fetița era numai de 2 ani, tatăl ei căzu în o boală grea și la 8 zile muri.

Nimeni nu poate spune supărarea Savetei, când să văzu singură în lume, fără acel odor de bărbat, ce îi era nădejdea și fericirea zilelor.

În supărarea ei fără margini sta de multe ori ca împietrită locul; altă dată era îngândurată și în starea aceea înzădar o agrăia cineva, că ea nu-l auzia, nici nu-l vedea. De multe ori, când era așa dusă pe gânduri, biata copilă, numai după o trăgea vreme îndelungată de haine, și îi sbiera, putea scoate răspuns din gura ei. Une ori își lua copila în brațe, o săruta plângând, apoi o puneă jos, și suspina cu durere.

În sfârșit supărarea ei trecu în o supărare statornică. Mersul ei era lin și blând-fața tristă și serioasă, iar surisul îi peri de tot, numai atunci părea că să însenină și ea, când își săruta fetița.

În durerea sa mare însă era cinstită și iubită de toți.

Pețitorii nu întârziară să-i deschidă porțița.

La un an de văduvie se duse la ea lelea Grăptină lui Partic, îi luă fetița în brațe, îi dăde câteva mere, apoi zise: „Savetă, ce bine s-ar nimeri copila asta cu Onuțul nostru, să fie frați; acela nu are mamă, aceasta nu are tată. Tu ai înlocul dragostea mamei, și cu inima ta ai usca lacrimile ce le varsă după mamă-sa copilul nostru, l-ai căuta și înveseli, de nu ar umbri nori negri frunța lui, chiar de la leagăn, iar copila ta, sub scutul ficiornului meu Nicolae ar simți că și de ea grijește cineva pe lume; — nu ar fi așa de pustie; așa de singură.“

„O lele Grăptină,“ răspunsă Saveta lacrimând: „Mi-e inima sarbedă și goală, nu sunt harnică să mă mângăiu pe mine, nu pot înveseli copila aceasta, cum a-și da mângăiere altuia, când eu n-am?“

„Așa e dragă, dar nu ai băgat de seamă, că în aceasta lume, numai luând din iubirea inimii, și împrăștiind asupra altora, poți să afii mângăiere; mângăind pe alți nefericiți, te mângăi pe tine tine însuși.“

„Tu vrei să jertfești toată dragostea inimii tale curate ficei tale, ca așa să o faci fericită, dar nu-ți vei ajunge scopul, pentru că așa a lăsat Dumnezeu copilul pe pământ, de nu poate afla fericire numai în un părinte, iubirea unui părinte, nu poate suplini în copil lipsa de iubirea celui alalt; ori cât îți vei iubi copila, nu vei putea stărpi din inima ei simțul, că ei îi lipsește tatăl, pe care ea pe ce va crește îl va dori, și pomeni mai mult.“

„Vezi tu Savetă io sunt bunica lui Onuțul nostru, îl cule cu mine, îl desmierd, și încarc cu cea mai fragedă iubire, a fost învățat cu mine dela naștere, l-am căutat tot eu de când s-a născut; căci mamă-sa a fost bolnavă; dar crezi că-i pot îndestuli inima cu iubirea mea?“

„Lele dragă, ceea ce a luat Dumnezeu omul nu le poate da, — fericiti nu-i putem face; nici Dumnezeu nu o cere, ceea ce putem face e, să-i sprijinim; să nu cadă sub povara suferințelor, ei cari sufer așa de mici fiind, și așa de greu; iar ce nouă ne este cu neputință, e cu putință la Dumnezeu; el va fi ficei mele Tată, la Onuț Mamă, și-i va mângăia, dacă nu altcum cu lacrimi. Este lele ceva fericire și în plâns, nime nu o știe aceasta ca mine.“

(Va urma).

Prin ce mijloace poate câștiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adheșiunea și încrederea poporului credincios?

Disertație, de Tit Bud.

(Continuare.)

Cu mare precauțiune trebuie să fie parochi și față cu *estirparea unor datine rele din popor*. Aci trebuie prudență pastorală căci de exemplu: un preot a predicat cu expresiuni atât de drastice despre păcatul trupesc, încât fetele mai simțitoare au ieșit din biserică; iară altul pe muierile ce se rugau lângă păreții bisericii li-au fugărit cu antistia comunală în biserică; nici unul nici altul n'a ales mijloace bune pentru stirpirea răului. Însă P. O. confrăți! nu numai prin viață morală, conversarea prudentă, ci și prin *exemple și prin ordul cel bun* poate câștiga un preot iubirea poporenilor săi. Preotul bun toate le face pentru mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletească a poporenilor săi, spre care scop îi servește multe, foarte multe mijloace, între cari locul cel de frunte îl cuprinde *Biserica și Amvonul*. Drept aceea un preot conștiu chemării sale va ținea un oarecare ord bun întru împlinirea oficiilor sacre, și nu va începe de exemplu sta liturgie odată la 7 altădată la 10 oare, căci pe cum zice S. Augustin „*Ordo dux est ad Deum, et quae a Deo sunt ordinata sunt.*“ Iară S. Georgiu ne învăța: „*Qui regulae vivit, Deo vivit.*“ Și S. Bernard: „*Custodite ordinem, ut ordo vos custodiat.*“ Un preot, care defige și-e și un ord bun și nisuește al și ținea, se asemănă călugărului, despre care zice S. Bernard: „*Vivit purius, cadit rarius.*“ Împlinirea regulată a serviciilor sacre este un motiv de frunte pentru a putea câștiga stima poporenilor. Drept aceea funcțiunile sacre să nu se reciteze cu grabă, nici să se prelungească preste măsură, dară nici să lase din trănsele ceva.

Zic unii, pentru ce să facem utrenia și vecernia, că nu vin poporeni să le asculte; aceasta nu stă. Spună parochul poporenilor săi, cumcă va ținea regulat toate utreniile și vecerniile și apoi să le și servească regulat, și va vedea, că abia la a treia vecernie va avea poporeni destui pe cum și școlarii din școala repetițională. Se îngrijească apoi parochul, ca funcțiunile sacre să se săvârșească cu pietate și onoare cuvenită, fiind cu privire la datinele celea bune a antecesorului său, pe care să nu-l defaimeze la nici un caz. Aieve nu se poate destul recomanda, ca preotul să țină ord

bun intru împlinirea tuturor funcțiilor sacre. Astfel botezul să-l administreze în biserică, și dacă mai ales iarna s-ar administra în casă, să nu se administreze în chilie plină de fum de țâbac sau în culină, ci în chilie curată. Așisderea și rugăciunile la patruzeci de zile după naștere, vulgo molidvele, să se cetească în biserică, și să nu fie greu preotului să lua pruncul în brațe și a-l introduce în altar, ci dacă să teme, că i-se vor murdări vestimintele, învălească și brațul cu ceva ștergătoare anume spre acel scop ținută, că știu caz, când parochul, care n'a luat în brațe pruncul la introducere, a fost părît pentru aceasta. Nu se poate aproba nici datina de a primi preotul, preteasa ori pruncii preotului nănașie la botez și la cununie, că nănașul ori nănașa nu va putea încunjura să nu meargă la fini, ori finii să nu vină la dâșii, și deși trebuie să iubim poporul, totuși trebuie să încunjurăm a ne espune pradă dorințelor lui. Cu nănașia nu se câștigă popularitatea, ci se pierde auctoritatea. Unii au datina rea de a cere ungerea de pe urmă în tot anul, pe unii ca acesteia trebuie ai deștepta despre sfințirea aceluia sacrament.

Datorința preoților este a cerceta pe cei morboși, ai mângăia și a le da sfaturi bune. A trimite celor morboși o tasa de supă, sau ceva mâncare ușoară bună, a le întinde leacuri e mijlocul cel mai bun a câștiga stima și iubirea poporenilor; din contră cât de dureros poate fi pentru cel morbos, dacă aude, că preotul calculează la moartea lui. Mulți preoți pierd stima poporenilor și prin aceea, că numai cu anevoie merg a provedea pe cei morboși. Datorința de frunte a preoților este a provedea pe cei morboși, drept aceea, dacă entare preot s-ar duce de acasă pe mai multe zile, se spună căsenilor săi, ba și cantorului său, că pe care preot vecin l-a rugat, că în caz de lipsă să-l înlocuiască, făcând astfel poporeni il vor stima văzând, că poartă grije de dâșii. Mai încolo cununile, îngropăciunile și alte funcțiuni să le săvârșească parochul cu toată acuratețea și nu cu înțală îndatinată la unii, ca să nu pătească, ca acel preot care mergând așa zicând cu fuga cu un mort, o muiere se cânta la spatele lui „vai de mine și de mine, cum te duc pe tine, să nu ducă pe nime.“ Apoi a pretinde stole esagerate pentru îngropăciuni, e mijlocul cel mai sigur de a pierde stima poporenilor. Afară de celea mai sus espusă, datorința preoților este a socoti și de decoarea esternă și internă a bisericii și a uneltelor din biserică, ca să vadă și poporeni, cumcă cătră Dumnezeu suntem datori și cu reverință esternă. Aieve te doare inima când vezi câte într-o biserică purificătoare de potir nespălate doară de aii de zile, când vezi pe preot stihariile negre de murdare, descusute și rupte, altariul plin de pulvere și paingini, învăltoarea de altar nespălată, vesminte rupte și o disordine mare. Să nu cugete nime, că acele nu le ieu samă poporeni. A ține curățenie nu coastă nici o osteneală preotului, care trebuie să știe, cumcă *Dumnezeu binecuvântă pe cei ce iubesc frumseța casei sale*, iară poporeni văzând zelul lui pentru biserică il vor stima și mai tare.

Dară nu numai în biserică, ci și în casa sa și în ocolul său trebuie să țină

preotul curățenie, căci văzând asta poporeni se înveță și dâșii la ordine bună și la curățenie, căci știut este, cumcă poporului nostru ti place a imita celea ce le vede la casa parochială. Se trec însă mai încolo. Isus a demandat: „*mergând învățați toate popoarele*,“ adecă ne-au inpus predicarea. Efectele predicării sunt minunate. Predicile nu se pot înlocui cu nimica. Prin predice s-au împăciuit mulți dintre cei împărechiați, s'au urmat multe sfezi a căsătoriților, s'au stirpît datine rele și s'au împuținat păcatele. Prin ce s'au întors lumea la creștinism? Prin predicare. Cuvântul lui Dumnezeu are puterea sa și acuma. însă durere, s'au împuținat predicatorii. Astăzi, când se samănă cu cuvântul, ba și în jurnalistică atheismul, trebuie să pună preoții cel mai mare pond pe predicare. Dela predicare nu-l poate absolvi nime și nimica pe preot. *Vai mie*, zice S. Apostol Pavel *de nu voi predicat!* însă condițiunea sine qua non a predicării cu efect este viața nepetată a predicatorului. Oăci d. e. unii preot, care trăia în fărădelegi, i-au răspuns o muiere publică „*de cuvintele D-Tale mă îngrozesc, dară astu mângăiere în faptele D-Tale*.“ Sau cum va predică cineva în contra beției, dacă dâșul nu e trez nici odată. Vai de tot omul, dar o mie de ori vai de preotul prin care se face scandal. Sunt preoți, cari zic, că ieu samă efectul predicării lor, — credeți-mă că cauza e în ei înșiș, pentrucă n-au socoteală recerută și tactul bun, căci d. e. e nesocoteală în predici a se folosi de expresiuni foarte aspre, e nesocoteală a nu prețui pe ascultători, adecă a le grăi orice verzi uscate și e nesocoteală prin descrieri goale a produce scandal. Un predicator a descris cu colorii atât de vii păcatul necurăției, încât un tinar ieșind din biserică a zis: acum știu cum trebuie a proceda cu muierele.

E nesocoteală a se folosi în predică de celea esperiate în scaunul confesional, e nesocoteală a cleveți ori batjocori în predică pe săteni ori pe privați, și e nesocoteală a sbiciui datinele nevinovate. Prete tot trebuie a încunjura cuvintele bizare și de un înțales dubiu, pentrucă un cuvânt nesocotit samănă petrii aruncate în aer, cu care mai mult nu dispune acela, care a aruncat-o. Apoi nu e mai urît decât când preoții se dehonestează unul pe altul în predică, cum asta se întâmplă adeseori cu preoții cei tineri, cari cuprind câte un beneficiu după antecesorii bătrâni și apoi nu trec zile multe și cad și dâșii în greșele antecesorilor. Cu dehonestarea antecesorilor și cu nesocoteala în predicare nu să poate câștiga popularitate, ci din contră să poate pierde vaza și auctoritatea. Credincioșii se vor înștrăina de atare preot și biserică ti va fi goală. D-Voastră P. O. Confrăți știți, cumcă poporul nostru ascultă cu mare plăcere predicile, să nu ne lenevim dară a le da această mângăiere, care duce la mântuirea sufletelor. Teren frumos pentru predicare avem încă și în școale, și acel paroch, care negligă catechizarea pruncilor școlari și cercetarea școlii, păcătuște în în contra oficiului, dar și în contra sa, căci având dâșul teren de a crește o sucrescănță după placul inimei sale, lasă să crească aceea după placul nu totdeauna de aprobat a docentului.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

„Sămănătorul.“ Revistă Literară. Anul III. Nr. 41: N. Iorga. — Regele la Iași. Natalia Iosif. — Mă cheamă... (poezie). N. N. Beldiceanu. — Domnișoara Veta. X. — Cugetări. G. Vălsan. — Unii cântăret dela țară (poezie). Artur Gorovei. — Poveste (urmăre). Enric Furtună. — De pe stâncă (poezie). L. Măricaș. — Sară... (poezie). N. I. — Cronică: Despre cărțile d-lor Rusu-Sirianu și Al. Lăpădatu. Numărul 20 bani.

Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.

Cărți ce să pot căpeta în Librăria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . . .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . . .	2.—
Geniū pustiu, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2-50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 . . .	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1-25
Novela A. Brătescu-Voinesci	1-50
Liter. pop. Eminescu	1-50
Ciocoii N. Filimon	1-50
Legende și basme Ispirescu	1-50
Visuri trecute. Ciura	1.—
Povești, I. Creangă	1-50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu.	1-50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bătrâni	2-50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura	1.—

Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu

1.60

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Nr. 6318—1904.

Escrriere de concurs.

La un stipendiu de 150 coroane, din fundațiunea „Andrei Pop Liviu,“ și la un stipendiu de 80 coroane, din fundațiunea „Parteniu Moldovan,“ devenite vacante, prin aceasta deschidem concurs cu terminul de 15 Novembre 1904. n.

Stipendiile aceste, destinate pentru sângeni de ai fundatorilor, le pot folosi studenți dela ori-ce școale; cel de întâiu il pot avea și fete.

Concurenții să-și provadă suplicile: cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, cu atestat de frecuentare, medical și de paupertate, pe cum și cu estras matricular de botez, apoi să-și dovedească în regula consăngenitatea cu fundatorul.

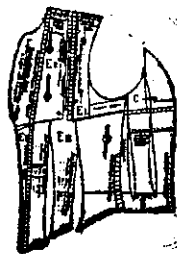
Blaj din ședința consistorială ținută în 4 Octobre 1904. (41) 2—3

Comunicarea trenurilor

prin gara Kőküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octomvrie 1904).

cătră	g a r a		de la
	Tenç—Tővis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copşa—Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	784
1229	accelerat	accelerat	251
403	S ó v á r a d		
248	mixt	mixt	826 650

marca fabriciei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

== talia sa după ori ce modă ==

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat. ***

== Se caută agenți ==

== Prospecte să trimit la cerere gratis ==

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17. (18-52)

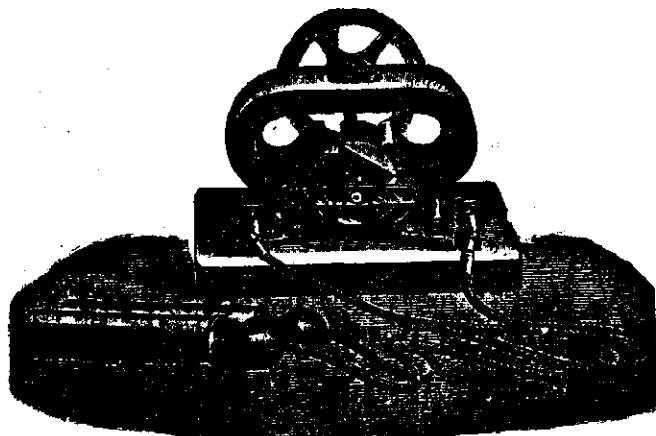
ESTI SLAB?

Voiesti să fii tare? — Voiesti ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiesti să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renviește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —

Nu se poate în deajuns sfătui oamenii slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înviește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referență: Nu numai *podagra*, (șuiul), *reuma*, *hysteria*, *asthma*, au fost în nenumărate cazuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de așrândul un curent electromagnetic

fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

== 20 coroane. ==

(Pentru cei foarte simțitori).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Prețul unui aparat mare complet:

== 30 coroane. ==

!! (Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (11-52)